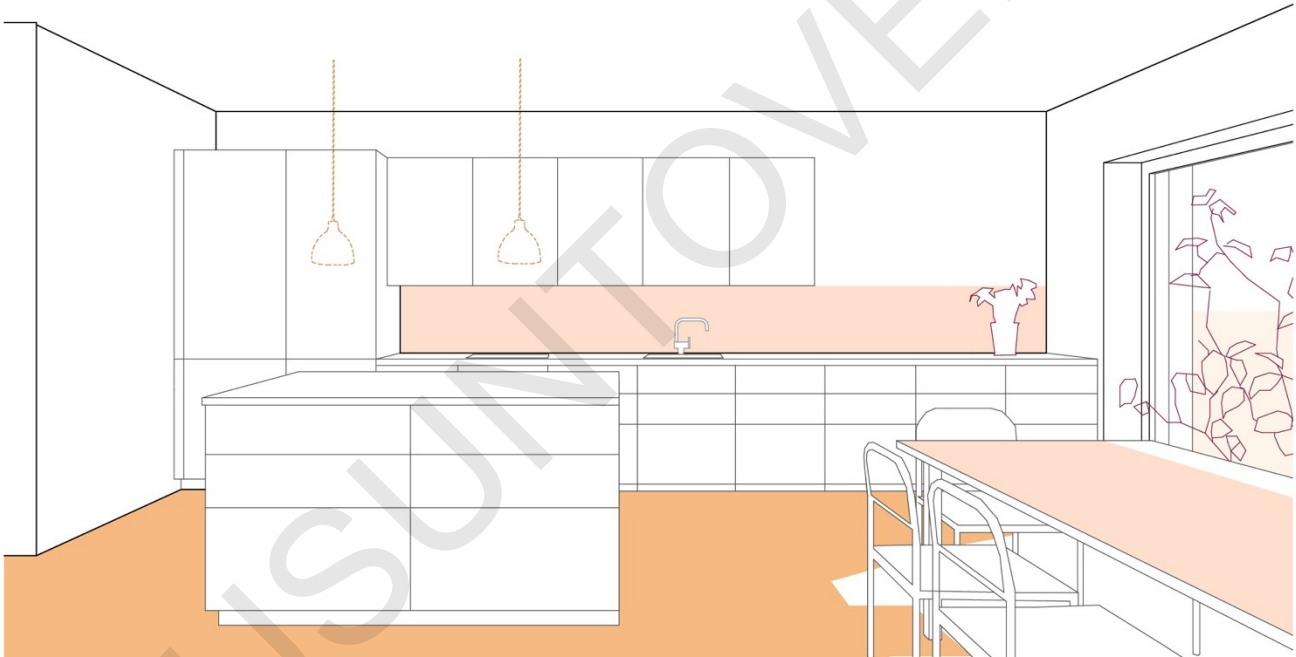

ASUNTOSUUNNITTELU. KEITTIÖT JA RUOKAILUTILAT

Tässä ohjekortissa käsitellään asunnon keittiön ja ruokailutilan suunnittelu- ja mitoitusohjeita. Ohjeet on tarkoitettu uudisrakentamiseen, korjausrakentamiseen niitä voidaan käyttää soveltuvin osin. Ohjeita ei ole tarkoitettu erityisryhmien asumiseen.

Ohjekortti on osa *Asuntosuunnittelu*-ohjekorttisarjaa, kohderyhmänä ovat hankkeeseen ryhtyvät sekä suunnittelijat.

Sisällys

1	JOHDANTO	5	KEITTIÖN KALUSTEIDEN JA TOIMINTOJEN TILANTARVE
2	KÄSITTEITÄ	5.1	Työtasot
3	MÄÄRÄYKSIÄ	5.2	Astianpesuallas
4	SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHTIA	5.3	Jätekaappi
4.1	Keittiöiden ja ruokailutilojen käytettävyys ja kalustettavuus	5.4	Säilytyskalusteet
4.2	Keittiöiden ja ruokailutilojen monikäyttöisyys ja muunneltavuus	5.5	Kodinkoneet
		6	RUOKAILUTILAN KALUSTEIDEN JA TOIMINTOJEN TILANTARVE
		7	ESIMERKKIKEITTIÖITÄ
			KIRJALLISUUTTA
			Tekijät

1 JOHDANTO

Tässä ohjekortissa esitetään asunnon keittiöiden ja ruokailutilojen suunnittelua koskevia suosituksia sekä vaihtoehtoisia tapoja tavoitella määräystasoa korkeampaa toiminnallista ja tilallista laatua.

Keittiötä ja ruokailutilaa tarkastellaan yhtenä toiminnallisena kokonaisuutena suhteessa asunnon oletettuun asukasmäärään, luonnonvaloon, kulkureitteihin, oleskelutiloihin ja asunnon muihin tiloihin. Kalusteiden ja ruokailuryhmän mittojen lisäksi huomioidaan ruoanvalmistukseen, säilytykseen, ruokailuun, tarjoiluun, kalusteiden käyttöön ja tilassa liikkumiseen tarvittava tila. Esteettömyys huomioidaan osana tilojen käytettävyyttä.

Ohjekortin mitoitettut kaaviot sekä vaihtoehtoiset esimerkit auttavat vertailemaan erilaisia suunnitteluratkaisuja. Esimerkkikuvien mitat esitetään millimetreinä (mm). Kalusteiden käyttöön osoitetut tilavaraukset ovat vähimmäismittoja.

Ohjekortti on osa *Asuntosuunnittelu*-ohjekorttisarjaa, joka kokoaa asuntojen ja asuinrakennusten tilojen suunnittelu- ja mitoitusohjeita rakennushankkeeseen ryhtyville ja suunnittelijoille. Sarjan ohjekortit täydentävät toisiaan.

2 KÄSITTEITÄ

Keittiöllä tarkoitetaan asuinhuonetta, joka on ensisijaisesti ruoanvalmistusta ja ruokailua varten (*ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtiloista 631/2024, 2 §*).

Keittokomerolla tarkoitetaan alle 7 neliömetrin suuruista ruoan valmistukselle varattua tilaa (*Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän koodistot*). Keittokomero rajautuu seinien avulla asunnon muista tiloista erilliseksi tilaksi.

Keittotilalla tarkoitetaan toisessa huonetilassa olevaa tilaa tai aluetta, joka on varattu ruoan valmistukseen (*Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän koodistot*).

Tupakeittiöllä tarkoitetaan asuinhuonetta, joka sisältää keittotilan ja joka on tarkoitettu ruoanvalmistuksen ja ruokailun lisäksi oleskeluun (*RT SA-40095 Asuntorakentamissanasto*).

Puhekielessä tupakeittiöstä ja keittotilasta käytetään usein termiä avokeittiö ja keittiöstä termiä erilliskeittiö tai ruokailukeittiö. Keittotilan ja keittokomeron kohdalla on huolehdittava, että asunnossa on ruokailuryhmälle sopiva tila.

3 MÄÄRÄYKSIÄ

Asuinrakennusten suunnittelua koskevat määräykset annetaan *rakentamislainsäädännössä 751/2023*.

Ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtiloista 631/2024 ja *valtionneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä 241/2017* täydentävät rakentamislain säädöksiä. Asuinhuoneelle annetut määräykset koskevat keittiötä ja tupakeittiötä.

Rakentamislain 751/2023 mukaan:

- Rakentamishankkeeseen ryhtyvä huolehtii, että asumiseen tarkoitettut tilat suunnitellaan turvallisiksi, toimiviksi, viihtyisiksi ja käyttötarkoitukseensa sopiviksi (40 §:n 1 momentti).
- Rakennuksen on oltava muunneltavissa sen mukaan kuin rakennuksen käyttötarkoituksen mukainen käyttö edellyttää ja soveltua myös sellaisten henkilöiden käyttöön, joiden kyky liikkua tai toimia on rajoittunut (29 §:n 2 momentti).
- Erityistä huomiota on kiinnitettävä rakennuksen ja sen tilojen käytettävyyteen ja muunneltavuuteen (ote 39 §:n 1 momentista).
- Asuin-, majoitus- tai työtiloja sisältävä rakennus on sijoitettava ja rakennuksen tilat järjestettävä ympäristötekijät ja luonnonolosuhteet huomioiden ottaen. Asuin-, majoitus- ja työtilassa on oltava ikkuna luonnonvalon saamiseksi. (ote 40 §:n 2 momentista)

Ympäristöministeriön asetuksen asuin-, majoitus- ja työtiloista 631/2024 mukaan:

- Asuin- ja majoitushuoneen sekä työtilan koon ja muodon on huoneen aiottu käyttö ja kalustettavuus huomioon ottaen oltava tarkoitukseensa soveltuvia (4 §:n 1 momentti).
- Asuinhuoneen pinta-ala on vähintään 7 neliometriä (ote 4 §:n 2 momentista).
- Asuin- ja majoitushuoneen sekä työtilan huonekorkeuden on oltava vähintään 2,5 metriä. Pientalossa mainittu vähimmäiskorkeus on 2,4 metriä. (ote 4 §:n 2 momentista)
- Asuinhuoneen suunnittelussa on otettava huomioon ilmansuuntien ja ympäristön häiriötekijöiden vaikutus (4 §:n 3 momentti).
- Asuinhuoneen ikkunan valoaukon on oltava vähintään 1/10 huoneen pinta-alasta. Ikkunan sijoituksen ja muun järjestelyn on varmistettava huoneen valoisuus, näkymä huoneesta sekä huoneen kalustettavuus. Asuin- ja majoitushuoneen ikkunan tai sen osan on oltava avattavissa. (ote 5 §:n 1 momentista)

Valtioneuvoston asetuksen rakennuksen esteettömyydestä (241/2017) mukaan:

- Asuinrakennuksessa, jossa on 7 §:n mukaan oltava portaiden lisäksi hissi, on asunnon eteisessä ja keittiössä oltava kääntymistila, jonka halkaisija on vähintään 1 300 millimetriä (6 §:n 3 momentti).

4 SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHTIA

4.1 Keittiöiden ja ruokailutilojen käytettävyys ja kalustettavuus

Asuntojen toimivuus on asuntosuunnittelun keskeisimpiä tavoitteita. Keittiöiden ja ruokailutilojen toimivuuteen, käytettävyyteen ja kalustettavuuteen vaikuttavat

- tilan koko ja muoto
- tilan sisäiset kulkureitit
- ikkunoiden ja taloteknisten laitteiden ja varusteiden koko ja sijainti
- keittiökalusteen suunnitteluratkaisut.

Suunnittelussa varmistetaan, että ruokailuryhmä voidaan sijoittaa keittiökalusteen läheisyyteen. Ruokailuryhmän tarvitseman tilan lisäksi tarvitaan tilaa liikkumiseen (*RT 103602 Toimiva talo. Asuinkerrostalokohteet*, kuva 20). Näiden rinnalla keittiökalusteen ja ruokailutilan sijaintia tarkastellaan suhteessa avautuviin näkymiin ja riittävään luonnonvaloon.

4.2 Keittiöiden ja ruokailutilojen monikäyttöisyys ja muunneltavuus

Ruoanlaittoon ja ruokailuun tarkoitettujen tilojen koko ja sijainti suhteessa asunnon muihin tiloihin ovat kehittyneet yhteiskunnallisten muutosten, asumisen ihanteiden ja asuntotuotannon tavoitteiden mukaisesti.

Tupakeittiö korostaa keittiön merkitystä sosiaalisen kanssakäymisen tilana. Kiinteät keittiökalusteet sijoittuvat tupakeittiössä usein näkyvälle paikalle. Säilytystilan määrään on tupakeittiössä kiinnitettävä erityistä huomiota, jos työtasot halutaan pitää vapaina pienkoneista ja muusta keittiön tarpeistosta.

Asunnon muista tiloista suljettavissa oleva keittiö (asuinhuone) tarkoittaa, että asunnossa on sen lisäksi olohuoneeksi kalustettavissa oleva asuinhuone. Ratkaisu lisää asunnon monikäyttöisyyttä.

Kalusteiden säädettävyys, liikuteltavuus ja muunneltavuus mahdollistavat keittiön kalustamisen erilaisiin tarpeisiin. Siirrettävien laatikostojen ja jätuvaunujen avulla työpöydän alle saadaan tarvittaessa vapaata polvitilaa. Tukevat ulosvedettävät laskutilat toimivat aputasoina työskentelyä ja astioiden siirtoa varten.

Keittiötyyppien muunneltavuus vastaa asukkaiden erilaistuviin asumistarpeisiin ja -mieltymyksiin. Tupakeittiöiden ja keittotilojen muunneltavuus on tyypillisesti heikko yhteen suuntaan avautuvissa asunnoissa, jotka sijaitsevat syvärunkoisissa asuinrakennuksissa; sisäänkäynnin lähellä olevaa keittotilaa ei voi erottaa oleskelutilasta keittiöksi, jos tilassa ei ole ikkunaa eikä tilaa ruokailuun.

5 KEITTIÖN KALUSTEIDEN JA TOIMINTOJEN TILANTARVE

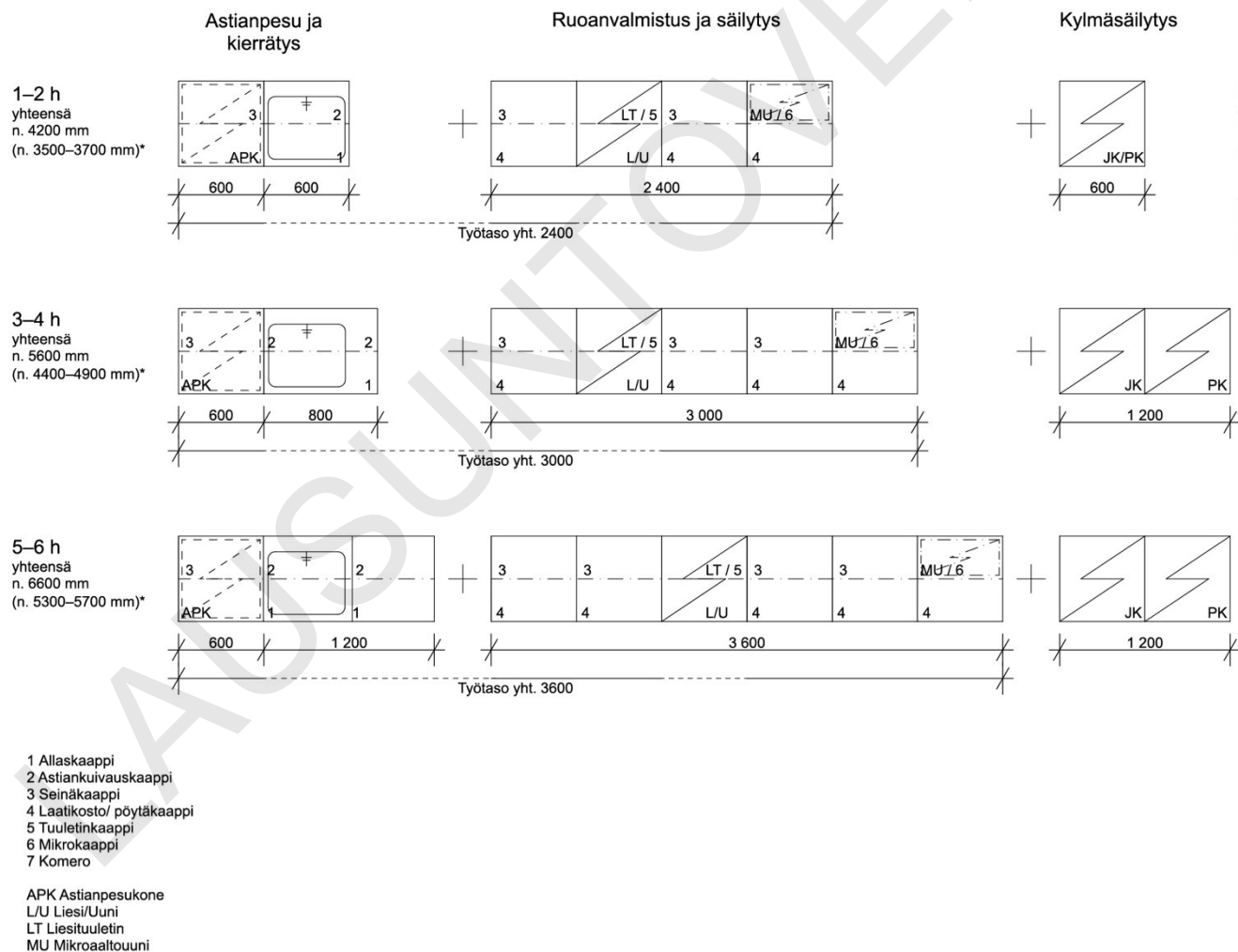
Keittiökalusteiden muodostama kokonaisuus sisältää

- työtason altaineen
- säilytystilaa ruokailu- ja ruuanvalmistusvälineille, kuiva-aineille, elintarvikkeille ja keittiön pienkoneille
- jätteiden lajittelujärjestelmän
- ergonomisesti sijoitetut kodinkoneet.

Keittiökalusteiden suunnittelussa huomioitavia asioita:

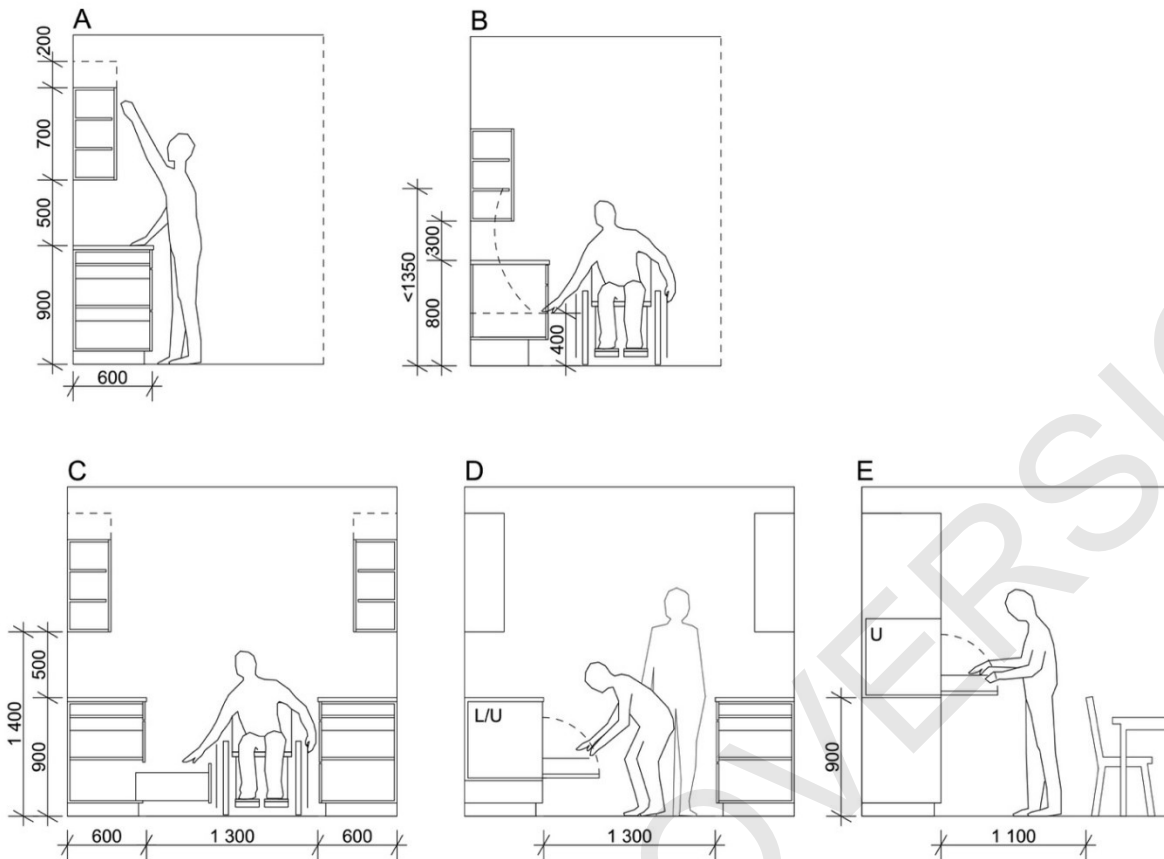
- Keittiökalusteiden mitoitusperiaatteet esitetään suhteessa asuntokunnan oletettuun kokoon (*kuva 1*).
- Vesipisteen ja keittopisteen molemmille puolille sijoitetaan työtasoa vähintään 300 mm.
- Jos seinäkaappeja ei ole, korvaava säilytystila järjestetään muulla tavalla.
- Tarvitaan siivouskomero, jos sitä ei ole suunniteltu asunnon muihin tiloihin (*RT 93-10945 Asuntosuunnittelu. Säilytys*).
- Työtasolla, välitilalla ja kiinteillä säilytyskalusteilla on vakiokorkeudet, joita voidaan muuntaa asukkaiden tarpeiden mukaisesti (*kuva 2*).

- Kiinteiden säilytyskalusteiden ja kodinkoneiden käyttämiseksi niiden edessä tarvitaan vapaata kalustamatonta tilaa 1 300 mm silloin, kun kiintokalusteet ovat vastakkain (*kuva 2*). Näin varmistetaan, että halkaisijaltaan vähintään 1 300 mm kääntymistila on keittiön käytön kannalta oikeassa paikassa (*valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä, 241/2017, 6 §:n 3 momentti*).
- Kalusteovien saranoiden tulee mahdollistaa ovien avautumisen siten, että säilytysjärjestelmät sopivat liukumaan kaapista ulos.
- Pattereiden termostaatit tai muu talotekniikka ei saa estää kalusteovien ja kylmäkalusteiden ovien riittävää avautumista. Tilavaraus näille on vähintään 150 mm, tilavaraukset tarkistetaan tapauskohtaisesti (*kuva 3*).
- Kalustetoimittajan tuotteiden tulee vastata suunnitelmissa käytettyjä mittoja.
- Vesivuotojen havaitsemiseksi käytetään rakenteellisia ratkaisuja, jotka ohjaavat vuotoveden näkyville (*ympäristöministeriön asetus rakennusten vesi- ja viemärlaitteistoista 1047/2017, 13 §:n 2 momentti*).

Kuva 1. Keittiökalusteiden mitoitusperiaatteet erikokoisille asunnoille. Mitoitus perustuu vakiokokoiisiin, 600 mm ja 800 mm leveisiin kalusteisiin ja 600 mm leveisiin laitteisiin. Keittiökalusteiden kokoa voi harkinnanvaraisesti pienentää käyttämällä kapeampia kodinkoneita ja kiintokalusteita.

* Hormin sijoitus ja vaikutus kalusteiden ja laitteiden sijoittamiseen esitetään esimerkkikeittiössä luvussa 7.

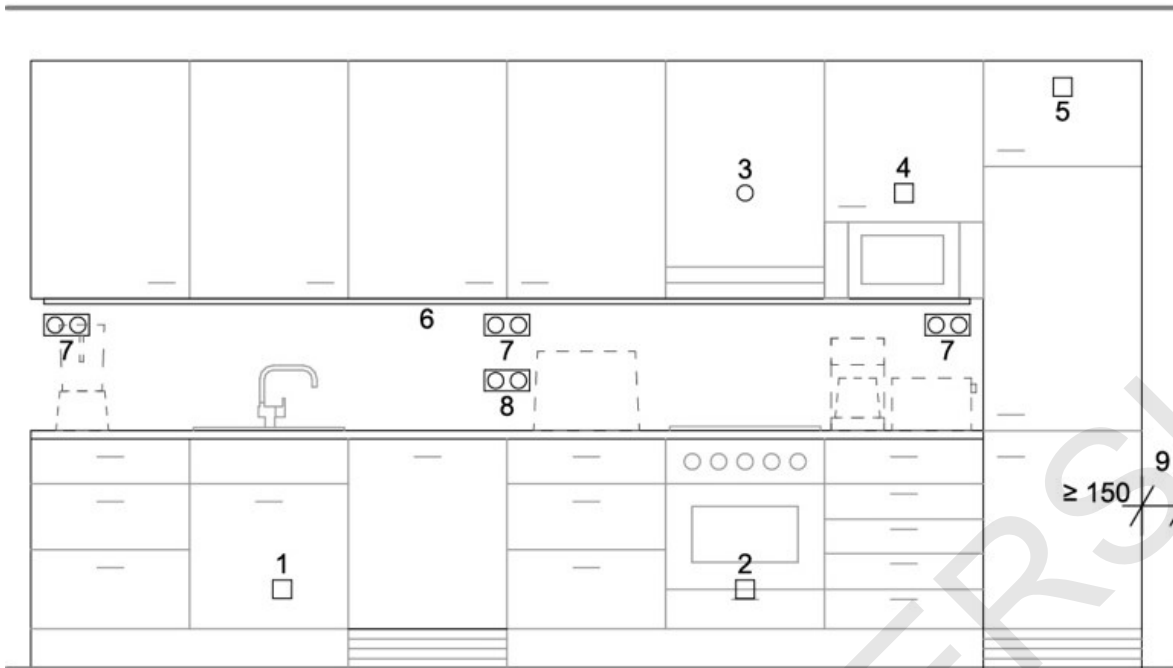
Kuva 2.

- A) Keittiökalusteiden vakiokorkeudet.
 B) Keittiökalusteet suunnitellaan yksilöllisesti, huomioidaan pyörätuolin käyttäjän mahtuminen ja ulottuminen.
 C) Vastakkain olevien kiintokalusteiden väliin tarvitaan toimintatilaa vähintään 1 300 mm.
 D) Vastakkain olevien kiintokalusteiden välissä tarvitaan vähintään 1 300 mm tilaa, jotta keittiössä työskentelevän ohi mahtuu kulkemaan.
 E) Keittiökalusteiden ja irtokalusteiden välissä tarvitaan toimintatilaa vähintään 1 100 mm (tuolin selkänojasta mitattuna, katso myös kuva 4).

5.1 Työtasot

Työtasojen osalta suunnittelussa huomioitavia asioita:

- Työtason suosituspituudet esitetään suhteessa asuntokunnan oletettuun kokoon siten, että taso voidaan pääpiirteittäin varata ruuanlaittoon (*kuva 1*).
- Työtason vakiokorkeus on 900 mm lattiasta sisältäen työtason paksuuden (*kuva 2*).
- Tasolla säilytettävät pienkoneet (esimerkiksi kahvinkeitin, vedenkeitin ja leivänpaahdin) ja muu keittiön tarpeisto kasvattavat työtason tarvetta suositusmitoista, jos näille ei ole suunniteltu muuta säilytystilaa (*kuva 3*).
- Pienkoneiden käyttöä varten työtason yhteyteen sijoitetaan pistorasioita (*kuva 3*).
- Työtasot valaistaan. Valaisimet sijoitetaan seinäkaappien alareunaan tai välitilaan siten, että ne eivät häiritse työtason käyttöä tai häikäise (*kuva 3*).
- Materiaalivalinnoissa huomioidaan, että keittiö on kovalla kulutuksella. Lisätietoa ohjekortista *RT 103994 Asunnon kiintokalusteet. Toiminnalliset ominaisuudet ja laatu* sekä *SisäRYL-palvelun* luvussa 1331 *Vaikiokiintokalusteet*.

Kuva 3. Keittiön talo- ja laitetekniset asiat, yleisiä mittoja:

- 1) Astianpesukoneen liitäntä viereisessä kaapissa h = 300
- 2) Lieden liitäntä h = 300 mm
- 3) Liesituulettimen tai -kuvun liitäntä h = 1 800 mm
- 4) Mikroaaltouunin pistorasia laitteen sijainnin mukaan
- 5) Jääkaappipakastimen pistorasia h = 2 200 mm
- 6) Työvalaisimet seinäkaapin alareunassa tai seinällä h = 1 300...1 400 mm.
- 7) Vesipisteen ja liedon lähelle tarvitaan pistorasia. Pieniä kodinkoneita varten varataan vähintään kuusi pistorasiaa tason eri puolille.
- 8) Keittiössä on hyvä olla vähintään yksi pistorasia, joka on saavutettavissa pyörätuolista käsin. Pistorasioiden sijainnissa huomioidaan, että pistokkeet ovat irrotettavissa liedon kiinteää pistoketta lukuun ottamatta.
- 9) Kun keittiökaluste päättyy seinään, varmistetaan, etteivät pattereiden termostaatit tai muu talotekniikka estä kalusteovien avautumista. Tilavaraukset tarkistetaan tapauskohtaisesti (vähintään 150 mm).

5.2 Astianpesuallas

Työtasossa on astianpesuallas tai -altaita (*kuva 1*). Altaita on olemassa erilaisia ja erikokoisia. Astianpesualtaalle suositellaan varattavaksi vähintään 600 mm leveä allaskaappi. Jos asunnossa ei ole astianpesukonetta, tarvitaan kaksi erillistä astianpesuallasta astioiden pesua ja huuhtelua varten. Kaksi allasta on käytännöllinen ratkaisu myös suuriin asuntoihin ja tilaviin keittiöihin.

5.3 Jätekaappi

Jätekaappi sijaitsee yleensä astianpesualtaan alla. Jätteiden huoneisto-kohtaista lajittelua varten tilaa tarvitaan vähintään seitsemälle jakeelle (sekajäte, biojäte, muovi, kartonki, lasi, metalli, paperi). Osa jätteistä voidaan sijoittaa

- kapeaan jätevaunukaappiin, jossa astiat ovat kahdessa kerroksessa
- altaan vierellä olevaan 400 mm leveään kaappiin, jossa on kaksi vetolaatikkoa jätteiden lajitteluun
- siivouskaappiin tai asunnon muihin tiloihin, esimerkiksi eteiseen.

Jätteiden kokoamisesta ja lajittelusta käsitellään tarkemmin ohjekorteissa *RT 103638 Asuinkiinteistön jätehuolto* ja *RT 103602 Toimiva talo. Asuinkerrostalot*.

5.4 Säilytyskalusteet

Pöytäkaapit ja laatikostot

- Työtasojen alle sijoitetaan laatikostoja tai pöytäkaappeja, jotka soveltuvat kuiva-aineiden, ruuanlaittovälineiden, astioiden ja ruokailuvälineiden sekä keittiön pienkoneiden säilytykseen (esimerkiksi airfryer, riisikeitin, monitoimikone ja sähkövatkain).
- Laatikostot ovat kiinteitä hyllyjä tilatehokkaampia ja helpompia käyttää. Pöytäkaappien käytettävyyttä helpottavat ulosvedettävät hyllyt ja lankakorit.
- Nurkkakaappeihin on saatavilla erilaisia ratkaisuja, esimerkiksi karuselleja ja ulos vedettäviä laatikostoja. Nurkkakaappien käytettävyys ja tila-vaaraus suunnitellaan keittiökalustetoimittajan tuotevalikoiman mukaan. Mitoituksessa huomioidaan ovien avautuminen ja vetimien vaatima tila.

Seinäkaapit

- Yleisimmin käytetään noin 700 ja 900 mm korkeita seinäkaappeja.
- Seinäkaappien syvyys on 300...370 mm. Mitoituksessa huomioidaan kaappiin sijoitettavat liesikuvut ja -tuulettimet.
- Seinäkaappien vakioleveydet ovat 300, 400, 500 ja 600 mm. Pariovel-listen kaappien vakioleveydet ovat 800 ja 1 000 mm.
- Astianpesualtaan yläpuolelle sijoitetaan astiankuivauskaappi.
- Pöytäkaapin ja seinäkaapin välitilan vakiokorkeus on 500 mm, jolloin seinäkaappien alareunan asennuskorkeus on 1 400 mm (kuva 2).

Komerokaapit

- Komerokaapit varustetaan hyllyillä, laatikostoilla ja lankakoreilla. Ulosvedettävät säilytysjärjestelmät ovat kiinteitä hyllyjä tilatehokkaampia ja helppokäyttöisempiä.
- Komerokaappien mitat vaihtelevat ulosvedettävästä 200 mm leveästä apteekkarinkaapista 600 mm leveään saranaovelliseen kaappiin. Yleisimmin käytetään 400, 500 tai 600 mm leveitä ja 600 mm syviä komerokaappeja.
- Jääkaappi, kaappipakastin, astianpesukone, uuni ja mikroaaltouuni voidaan integroida korkeisiin kaappeihin.

Muut kiinteät säilytyskalusteet

- Ulosvedettävät apteekkarinkaapit ovat tilankäytön kannalta tehokkaita.
- Kodinkoneita ja keittiön pientä tarpeistoa voidaan sijoittaa aamiaiskaappiin, jossa on pistorasioita ja valaistus. Aamiaiskaapin tason korkeus on sama kuin työtason korkeus. Aamiaiskaappeja suunnitellaan erityisesti avokeittiöihin, joissa tasoille kertyvät tavarat voivat haitata esteettisesti.
- Keittiökalusteiden valmistajilla on erilaisia tilankäytön tehokkuutta lisääviä säilytysratkaisuja kuten kalusteunin alla oleva uunilaatikko, sokkelilaatikko ja korkean kylmälaitteen päälle sijoitettava yläkaappi.

5.5 Kodinkoneet

Tilavaraukset

- Integroitujen kodinkoneiden avulla luodaan yhtenäistä ilmettä, mikä on erityisen tärkeää tupakeittiössä ja keittotiloissa.
- Koneiden mittojen lisäksi huomioidaan niiden vaatima ilmankierto, joihtojen ja putkien tilantarve sekä sovitukset ja etäisyydet muista laitteista ja toiminnoista. Keittiökalusteet ja keittiön laitteet sovitetaan yhteen käytettävissä oleva tila ja alaslaskut huomioiden.
- Kodinkoneiden sijoittamisessa keittiökalusteeseen huomioidaan niiden käytön vaatima tila (kuva 2).
- Kiinteästi paikalleen sijoitettaville kodinkoneille kuten liedelle, liesituulettimelle ja liesikuvulle, astianpesukoneelle sekä kylmälaitteille asennetaan sähköliitännät, liesikuvulle myös iv-liitäntä (kuva 3).
- Pienkoneiden tilavaraus huomioidaan työtason ja kiinteiden säilytyskalusteiden suunnittelussa (kuva 3).
- Pienkoneiden käyttöä varten tarvitaan riittävä määrä pistorasioita työtasojen välittömässä läheisyydessä (kuva 3).

Keittotaso ja kalusteuuni tai lattialiesi

- Liedet ja uunit jaotellaan energialähteen mukaan sähkö-, kaasu- ja puulämmitteisiin.
- Keittiössä tulee olla lattialle sijoitettava liesi, jossa on uuni ja keittotaso, tai erilliset kalusteuuni ja keittotaso.
- Lattialiesien vakioleveydet ovat 500 ja 600 mm.
- Keittotason ja kalusteuunin vakioleveys on 600 mm. Keittotaso voi olla myös kalusteuunia leveämpi, esimerkiksi 800 mm. Pienessä yksiosassa voi olla 300 mm leveä keittotaso ja 450 mm leveä kalusteuuni.
- Puuliedet voivat olla tehdasvalmisteisia tai paikalla muurattuja. Puuliesien tilantarve muodostuu itse liedestä, suojaetäisyydestä sekä käytön ja huollon vaatimasta tilasta. Puulämmitteisten tulisijojen luovuttama säteilylämpö otetaan suunnittelussa huomioon.
- Liesikuvulliset liedet sijoitetaan hormin lähelle. Integroimatonta liettä tai uunia ei sijoiteta kylmälaitteiden viereen.
- Laskutilaa tarvitaan lieden ja uunin molemmin puolin vähintään 300 mm.
- Useimmille käyttäjille kalusteuunin sopiva sijoituskorkeus on 900 mm lattiasta (kuva 2). Tason alle sijoitettu kalusteuuni on kaikkien käyttäjien ulottuvilla.
- Liesituuletin tai liesikupu sijoitetaan sähköliedestä vähintään 500 mm ja kaasuliedestä vähintään 650 mm korkeudelle. Liesituuletin voi olla myös keittotasoon integroitu.

Mikroaaltouuni

- Mikroaaltouunit ovat yleensä vasenkätisiä.
- Työtasolle sijoitetun mikroaaltouunin käyttökorkeus on useimmille käyttäjille sopiva. Työtason mitoituksessa huomioidaan sen vaatima tila (kuva 1).
- Mikroaaltouunin voi integroida kalusteeseen, jolloin käytetään upotuskehystä riittävän ilmankierron varmistamiseksi.
- Yhdistelmäuunissa on yhdistettynä normaali uuni ja mikroaaltouuni.

Astianpesukone

- Astianpesukoneen vakioleveys on 600 mm. Pienissä asunnoissa voidaan käyttää 450 mm leveää astianpesukonetta.
- Astianpesukone sijoitetaan vesipisteen, viemärin ja hormin läheisyyteen, tyypillisesti astianpesualtaan viereen. Astianpesukoneen sijoituksessa huomioidaan, että viemäreiden kuljetus ei onnistu lattialla seisovan astianpesukoneen takaa.
- Astianpesukone voidaan integroida komerokaappiin, jolloin sen sopiva sijoituskorkeus on 300...450 mm.
- Ergonomisissa astianpesukoneissa korit ovat nostettavissa ylös.
- Astianpesukoneen ja allaskaapin kohdalla mahdolliset vesivuodot ohjataan näkyviin esimerkiksi vuotovesikaukalolla. Lisäksi voidaan käyttää vuodonilmaisimia.

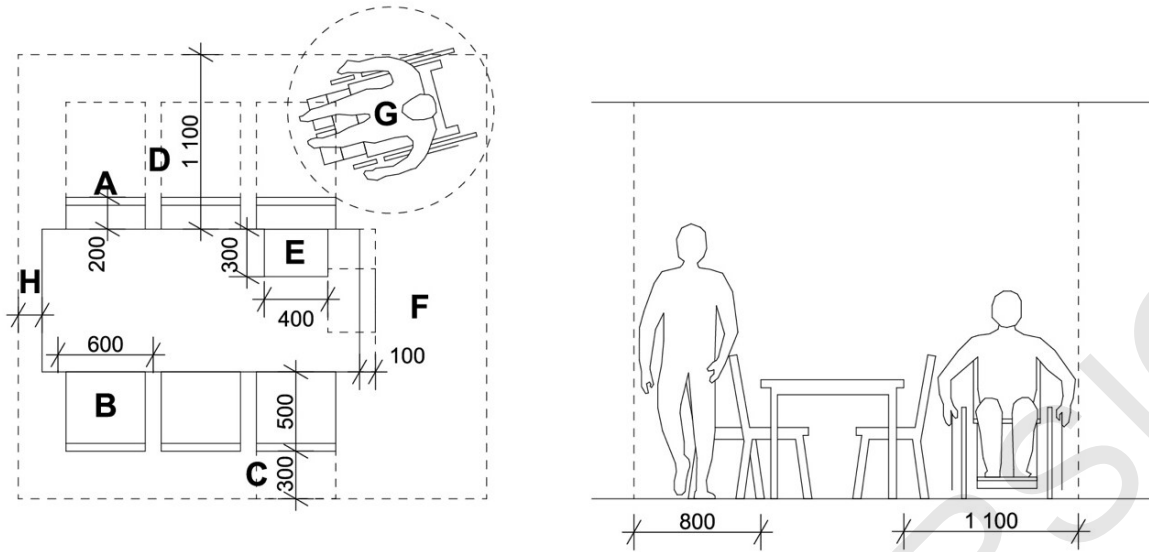
Jääkaappi ja pakastin tai jääkaappipakastin

- Kylmälaitteiden vakioleveys on 600 mm. Vapaasti sijoitettavat kylmäkalusteet voivat olla tätä leveämpiä. Kylmäkalusteiden syvyydet vaihtelevat.
- Kylmäsäilytyslaitteet sijoitetaan lattialle tai tason alle, tai ne integroidaan kiintokalusteisiin. Tason alle sijoitettua kylmälaitetta on hankala käyttää ergonomisesti.
- Kylmälaitteita ei suositella sijoitettavaksi lämpöä tuottavien kodinkoneiden viereen tai muiden lämmönlähteiden lähelle.
- Saranapuolelle tarvitaan tilaa vähintään 150 mm, että ovi voi avautua yli 90 astetta. Laitehankinnoissa huomioidaan laitteille varattu tila.
- Kylmälaitteiden avautumispuolelle tai sen välittömään läheisyyteen tarvitaan laskutilaa.
- Kylmälaitteiden on oltava ulosvedettäviä lauhduttimen puhdistamista varten. Integroitujen kylmälaitteiden edessä olevan sokkelilevyn tulee olla irrotettavissa.
- Kylmälaitteiden alle suositellaan vuotovesikaukaloa.
- Jääpalakoneella ja vesipisteellä varustettujen kylmälaitteiden alle tarvitaan vuotovesikaukalo ja voidaan käyttää vuodonilmaisimia.

6 RUOKAILUTILAN KALUSTEIDEN JA TOIMINTOJEN TILANTARVE

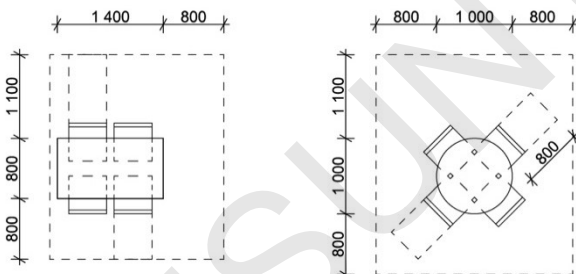
Ruokailutilan mitoitusperiaate esitetään *kuvassa 4*. Suunnittelussa huomioitavia asioita:

- Ruokailutila mitoitetaan vastaamaan oletettua asukasmäärää. Lisäksi huomioidaan myös vieraiden ja seurustelun vaatimukset. Pienenkin asunnon ruokailutila suositellaan mitoitettavaksi siten, että pöydän ääressä on tilaa vähintään neljälle henkilölle. Ruokailutilan mitoitus eri henkilömääriille esitetään *kuvissa 5...7*.
- Keittiökalusteiden välittömässä läheisyydessä oleva ruokapöytä voi olla suosituksia pienempi (*kuva 8*), jos asuntoon voi sijoittaa kaksi ruokapöytää.
- Pienen lapsen syöttötuolin tilantarve vastaa aikuisen henkilön tilantarvetta pöydän ääressä.

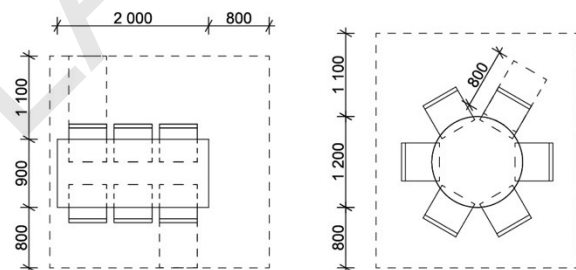

Kuva 4. Ruokailutilan mitoitusperiaatteet. Esitetyt mitat ovat vähimmäismittoja:

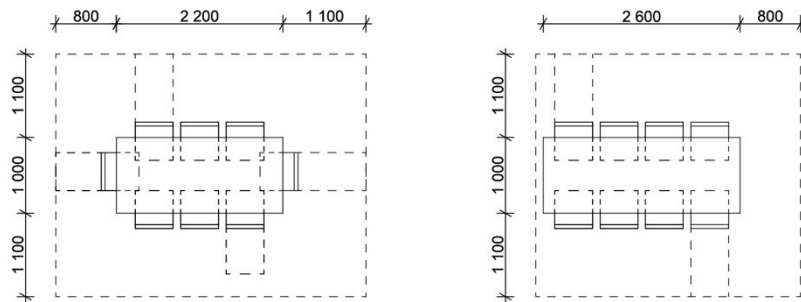
- A) Ruokapöydän alle työnnetty tuoli vie tilaa 200 mm pöydän ulkopuolelta.
- B) Tuolille varataan sivusuunnassa tilaa 600 mm.
- C) Tuoliin istumiseen ja tuoliilta nousemiseen tarvitaan vapaata tilaa istuimen mitan (500 mm) lisäksi 300 mm (C).
- D) Ohikulkua ja tarjoiluun tarvitaan tilaa 1 100 mm pöydästä mitattuna.
- E) Yhdelle henkilölle katetut ruokailuvälineet ja astiat tarvitsevat pöytätilaa 300 x 400 mm.
- F) Tuolin lisääminen pöydän pätyyn kasvattaa pöydän pituutta (kuva 5) 100 mm, jotta ruokailulle jää tilaa.
- G) Pyörätuolissa ruokailevalle henkilölle varataan tilaa 800 mm. Pyörätuolin sijoittamiseksi pöydän ääreen tarvitaan halkaisijaltaan 1 300 mm vapaata tilaa.
- H) Jos pöydän kohdalla on pattereita, termostaatteja tai muuta talotekniikkaa, ei pöytää voi sijoittaa kiinni seinään.

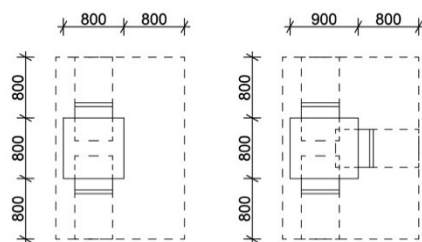
Kuva 5. Tilavaraus neljän hengen ruokailuryhmälle. Ruokapöytä 800 x 1 400 mm. Pyöreä pöytä, halkaisija 1 000 mm. Tarjoilu ja ohikulkua edellyttävät 1 100 mm tilavarausta.

Kuva 6. Tilavaraus kuuden hengen ruokailuryhmälle. Ruokapöytä 900 x 2 000 mm. Pyöreä pöytä, halkaisija 1 200 mm. Tarjoilu ja ohikulkua edellyttävät 1 100 mm tilavarausta.

Kuva 7. Tilavaus kahdeksan hengen ruokailuryhmälle. Jos ruokapöydän päädyissä on tuolit, voi pöytä olla 1 000 x 2 200 mm. Muussa tapauksessa ruokapöytä on 1 000 x 2 600 mm. Tarjoilu ja ohikulku edellyttävät 1 100 mm tilavaarausta.

Kuva 8. Esimerkkejä pienistä ruokailuryhmistä, joiden lisäksi asunnossa tulisi olla tila asuntokunnan kokoa vastaavalle ruokailuryhmälle (vähintään neljän hengen ruokailuryhmä).

7 ESIMERKKIKEITTIÖITÄ

Tämän luvun esimerkit havainnollistavat, miten kalusteiden ja toimintojen tilantarve on sovellettavissa keittiöön, keittokomeroon, keittotilaan ja tupakeittiöön sekä näihin liittyviin ruokailutiloihin. Esimerkeissä kuvataan keittiökalusteiden ja irtokalusteiden koon lisäksi niiden käyttämiseen ja tilassa liikkumiseen tarvittavaa tilaa. Esteettömyyttä käsitellään tärkeänä tilan käytettävyyteen liittyvänä näkökulmana.

Esimerkkikuvien lukuohje:

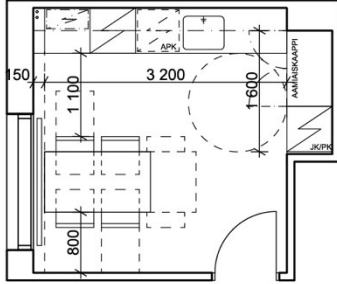
- Kalusteiden mitat on kuvattu *luvuissa 5...6*.
- Kalusteiden käytön edellyttämä tila on merkitty katkoviivalla.
- Keskeiset kalusteista vapaat liikkumistilat osoitetaan mittajanojin.
- Kun tilan mittasuhteet, oven sijainti ja kiinteät säilytyskalusteet mahdollistavat kalustamisen siten, että tilassa voi liikkua apuvälineiden kanssa, esitetään halkaisijaltaan 1 300 mm vapaa tila.

Keittiökalusteiden ja ruokapöydän sijoittaminen ikkunan läheisyyteen lisää asumisviihteyttä. Harkiten sijoitetut ikkunat mahdollistavat myös keittiön muunneltavuuden. Kun muunneltavuus huomioidaan suunnittelussa, keittiön avautumista asunnon muihin tiloihin voidaan muuttaa resurssiviisaasti kevyen väliseinän avulla. Asunnon muunneltavuutta käsitellään tarkemmin ohjekortissa *RT XXXXX Asunnon tilat*.

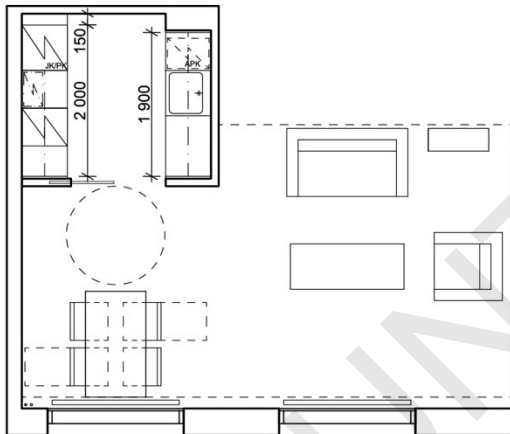
Suunnittelussa tarkistetaan tilavaraukset ja varmistetaan kalusteiden käytettävyys. Lisäksi huomioidaan laskutilojen sijoittuminen ja sisänurkkien toimivuus. Kun keittiökaluste päättyy seinään, sen pätyyn varataan vähintään 150 mm tilaa pattereiden termostaateille, muulle talotekniikalle sekä kaluste- ja kylmälaitteiden ovien avautumiselle (*kuva 3*).

Tilojen ja huoneiden käytettävyyteen yleisesti vaikuttavaa tietoa ovien avautumisesta ja sijainnista sekä talotekniikalle ja kiinteille varusteille varattavasta tilasta esitetään ohjekortissa *RT XXXXX Asummon tilat*.

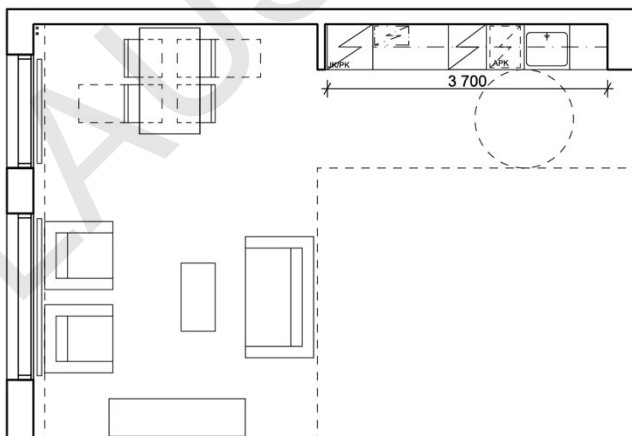
Kiinteiden varusteiden, kuten huoneistoautomaatioon liittyvien ohjausjärjestelmien (esimerkiksi huoneistonäytöt), ja lämmityksen (esimerkiksi patterit ja termostaatit) tilantarve määritellään aina tapauskohtaisesti erityissuunnittelijan kanssa.

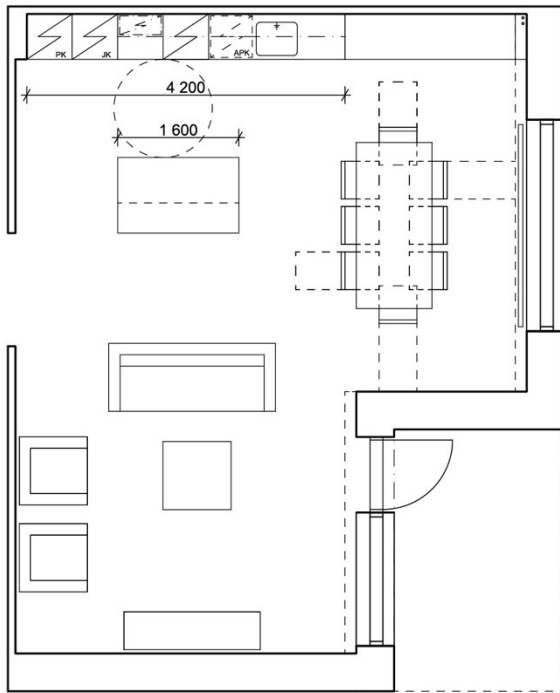
Kuva 9. Keittiö (1... 2 huoneen asunto).

Kuva 10. Keittokomero (1... 2 huoneen asunto). Tilat ruokailuun ja oleskeluun sijaitsevat keittokomeron välittömässä läheisyydessä sijaitsevassa huoneessa.

Kuva 11. Keittotila (1... 2 huoneen asunto). Keittotilassa on vähimmäismitoituksella toteutetut keittiökalusteet. Tilat ruokailuun ja oleskeluun sijaitsevat keittotilan välittömässä läheisyydessä sijaitsevassa huoneessa.

Kuva 12. Tupakeittiö (5...6 huoneen asunto). Saarekkeessa on säilytystilaa sen molemmilla puolilla. Saarekkeeseen tarvitaan pistorasioita. Kodinkoneiden sijoittaminen saarekkeeseen heikentää keittiön muunneltavuutta. Ruokailutila yhdistyy avoimesti oleskelutilaan.

KIRJALLISUUTTA

Lait, asetukset ja viranomaismääräykset

- Rakentamislaki. Suomen säädöskokoelma 751/2023. [RT 103813. 2025.](#)
- Ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtiloista. Suomen säädöskokoelma 631/2024. [RT 103782. 2024.](#)
- Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä. Suomen säädöskokoelma 241/2017. [RT 103783. 2024.](#)
- Ympäristöministeriön asetus rakennusten vesi- ja viemärilaitteistoista. Suomen säädöskokoelma 1047/2017. [RT RakMK-103335. 2021.](#)

Rakennustiedon julkaisut

- RT XXXXX Asuntosuunnittelu. Asunnon tilat. 20XX.
- RT XXXXX Asuntosuunnittelu. Asuinhuoneet ja oleskelutilat. 20XX.

- RT 93-10945 Asuntosuunnittelu. Säilytys. 2009.
- RT 103979 Esteetön liikkumis- ja toimimisympäristö. 2026.
- RT 09-11137 Ihmisen mitat ja ulottuminen. 2014.
- RT 103602 Toimiva talo. Asuinkerrostalokohteet. 2023.
- RT 103638 Asuinkiinteistön jätehuolto. 2023.
- RT 103994 Asunnon kiintokalusteet. Toiminnalliset ominaisuudet ja laatu. 2025.
- SisäRYL 1331 Vakiokiintokalusteet. 2025.

Muu kirjallisuus

- Asuntoarkkitehtuurin käsikirja. Sanna Meriläinen, Anne Tervo. 2022.
- RT SA-40095 Asuntorakentamissanasto. 1995.
- Rakennetun ympäristön tietojärjestelmän koodistot

Kuvaluettelo

- Ohjekortin kuvat Anne Tervo ja Sanna Meriläinen.

Tekijät

Rakennustietosäätiö RTS sr:n toimikunta TK Asuntosuunnittelu, vaihe 1/3

- Ifa Kytösaho, Vantaan kaupunki rakennusvalvonta, toimikunnan puheenjohtaja
- Aki Pirttijärvi, YIT Housing Oy (4.6.2026 asti)
- Anna Helamaa, Arkkitehtitoimisto Ahonen & Kangasvieri Oy
- Asko Takala, Kirsti Siven & Asko Takala Arkkitehdit Oy
- Jere Leino, TVT Asunnot Oy
- Julia Pettersson Hakava, Skanska Talonrakennus Oy
- Katja Maununaho, Arkkitehtitoimisto Huvila Oy
- Niina Kilpelä, ympäristöministeriö
- Päivi Räihä, RÄIHÄ interiors
- Eira Lampén, Rakennustieto Oy, toimikunnan sihteeri

Käsikirjoittajat

- Anne Tervo
- Sanna Meriläinen

Projektipäällikkö

- Eira Lampén, Rakennustieto Oy